

УДК 616 - 053. 2 - 02: 614.876(477.84)

СТАН ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Корицький Г. І.*

КУТОР «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня»
вул. Сахарова, 2, 46023, Тернопіль, Україна
(отримано 20.03.2013, надруковано 02.07.2013)

Метою дослідження було проведення оцінки динаміки основних показників здоров'я – загальна захворюваність, її структура, інвалідність дитячого населення, постраждалого внаслідок чорнобильської катастрофи, шляхи оздоровлення цієї категорії пацієнтів в Тернопільському регіоні за період 2003-2011 років. Результати дослідження вказують на погіршення здоров'я дитячого населення, зокрема, зменшення кількості чорнобильських дітей в області на фоні суттєвого зменшення дитячого населення – 60848 осіб впродовж п'яти останніх років з одночасним щорічним зростанням рівня захворюваності чорнобильських дітей більше як 2 рази порівняно з показниками загальної захворюваності. Показана дієвість та ефективність створеної в області системи медичного нагляду за цією категорією дітей у вигляді стаціонарного, амбулаторного лікування та реабілітаційних заходів у санаторно-курортних умовах.

Ключові слова: загальна захворюваність, структура захворюваності, інвалідність, діти постраждали від чорнобильської аварії.

* kutor.todkl@ukr.net

Вступ.

Найголовнішим пріоритетом у подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи є людина, її захист, який здійснюється за трьома основними напрямками: соціальним, медичним і протирадіаційним. Погіршення стану здоров'я людей, особливо дітей – є одним із значних негативних наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Оскільки, сьогодні минуло більше 25 років після аварії, то це особливо важливо для дітей вже нового покоління, які народилися від батьків – учасників ліквідації наслідків аварії, а також дітей, які проживають на територіях з підвищеним рівнем радіації. За висновком Міністерства охорони здоров'я України діти-чорнобильці віднесені до першої категорії ризику і тому потребують підвищеної уваги й допомоги держави [1, 2, 3].

За результатами щорічної диспансеризації постраждалих контингентів на обліку в Державному реєстрі України станом на 1.01.2011 р. знаходиться 2 349 164 людей, із них: учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС (1 група первинного обліку) – 315 502 особи; евакуйованих (2 група первинного обліку) – 80 821 особа; які проживають на

радіоактивно-забруднених територіях (3 група первинного обліку) – 1 529 363 особи; особи, які на момент аварії були дітьми – 298 205 (4 група первинного обліку) та діти, народжені від батьків 1– 3 груп первинного обліку – 423 478 осіб, у тому числі 125 273 особи – діти віком до 14 років [3, 4].

Епідеміологічні дослідження після аварії показали наявність у ліквідаторів зростання частоти та радіаційних ризиків стохастичних та нестохастичних ефектів опромінення — лейкемії, окремих форм солідних раків, непухлинних захворювань. За результатами описового аналізу довгострокового моніторингу зляканих новоутворень, у групах постраждалого населення встановлено перевищення національних показників захворюваності на цю патологію тільки у ліквідаторів 1886–1987 років участі. Серед усіх форм найбільшим було зростання захворюваності на рак щитоподібної залози — у 5,6 рази та рак молочної залози у жінок — у 1,5 рази [1, 2, 5].

Стосовно дитячого населення, за останні 5 років спостерігалось незначне зростання показника захворюваності серед дітей

з 1382,6 до 1449,7 на 1 тис. Зростання відбулося, насамперед, за рахунок таких класів хвороб, як хвороби органів дихання, які завжди посідають перше місце у структурі захворюваності, хвороби шкіри та підшкірної клітковини, вроджені вади розвитку [6,7,8]. Варто

зазначити, що за останні три роки показники захворюваності постраждалих дітей стабілізувалися за такими класами, як хвороби органів травлення, нервової системи, ендокринної системи, крові та кровотворних органів (хоча за 25 років в цілому відзначається їх зростання в 2,0–2,5 рази).

Мета роботи: провести аналіз показників оздоровлення дітей, які мають статус постраждалих внаслідок чорнобильської катастрофи, оцінити загальну захворюваність та інвалідність серед цієї категорії дітей в Тернопільському регіоні за період 2003-2011 років.

Матеріал і методи дослідження. У ході дослідження проведено ретроспективний статистичний аналіз чисельності дитячого населення в Тернопільській області та дітей, які постраждали від наслідків аварії на ЧАЕС, динаміку основних медичних показників здоров'я цієї категорії дітей – загальну захворюваність, її структуру, інвалідність в регіоні за період 2003-2011 роки.

Результати досліджень та їх обговорення.

Тернопільський регіон – один з трьох областей (Закарпатська, Чернівецька), який має низький рівень забруднення навколишнього середовища. Однак, і в цьому регіоні є діти – 9590 осіб, із статусом постраждалих внаслідок чорнобильської катастрофи, з яких найбільше проживає в м. Заліщики та Чортківському районі. На Тернопіллі, за результатами

дозиметричного обстеження населених пунктів області (постанова Кабінету Міністрів України від 23.07. 1991р. № 106, розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.01.1993р. № 17) дев'ять населених пунктів Чортківського району (сmt. Заводське, села Зелене, Колиндяни, Шманьківці, Сосулівка, Коцюбинчики, Сокиринці, Босири) та місто Заліщики віднесені до територій посиленого радіоекологічного контролю.

В медичних закладах Тернопільської області на диспансерному обліку станом на 01.01.12р знаходилось 7222 дітей та підлітків, які постраждали від Чорнобильської катастрофи (в т.ч. в Заліщицькому р-ні – 1720, Чортківському - 4638, м. Тернополі – 313), порівняно з 8994 дітей (в т.ч. в Заліщицькому – 1711, Чортківському р-ні – 5631, м.Тернополі – 475) станом на 2003р (табл. 1), що свідчить про зменшення кількості потерпілого дитячого населення від наслідків аварії як в ракурсі демографічної ситуації в області щодо дитячого населення – з року в рік зменшується кількість дитячого населення, так і переходу частини дітей та підлітків до категорії дорослих. Лікування та реабілітація потерпілих від аварії дітей є пріоритетними напрямками в усіх медичних програмах та заходах. Показники охоплення щорічними медичними оглядами цієї категорії дітей в області впродовж останніх 10 років є стабільними та складають 100% дітей. Оздоровлення постраждалих проводиться як в стаціонарних, амбулаторних умовах, так і в санаторно-курортних установах. Зокрема, відсоток пролікованих у стаціонарі хворих, які потерпіли від аварії на ЧАЕС в області зменшився з 23,06% у 2003р. до 17,05% у 2011р., при чому в Заліщицькому районі – вдвічі (табл. 2).

Таблиця 1. Динаміка кількості потерпілого дитячого населення від наслідків Чорнобильської катастрофи на Тернопіллі.

Показник	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Всього в області	8994	8162	8184	8407	8088	7749	7565	7374	7222
Заліщицький р-н	1711 (19,02)	1811 (22,18)	1798 (21,97)	1728 (20,55)	1692 (20,92)	1686 (21,76)	1683 (22,25)	1693 (22,96)	1720 (23,82)
Чортківський р-н	5631 (62,6)	4505 (55,19)	4638 (56,67)	5087 (60,51)	4985 (61,63)	4809 (62,06)	4831 (63,86)	4758 (64,52)	4638 (64,22)
м. Тернопіль	475 (5,28)	587 (7,19)	525 (6,41)	482 (5,73)	404 (4,99)	404 (5,21)	338 (4,47)	309 (4,19)	313 (4,33)

Таблиця 2. Динаміка кількості дитячого населення, потерпілого від наслідків аварії, пролікованих у стаціонарі.

Показник	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Всього по області	1726 (23,06)	1460 (21,89)	1373 (19,9)	1333 (18,65)	1177 (17,55)	1207 (18,98)	1308 (20,82)	1315 (21,13)	1231 (17,05)
Заліщицький р-н	475 (34,27)	245 (16,25)	276 (17,5)	225 (15,5)	194 (14,0)	216 (15,64)	217 (15,74)	217 (15,71)	207 (12,03)
Чортківський р-н	859 (17,75)	870 (22,83)	731 (18,14)	753 (16,82)	692 (16,18)	772 (19,04)	888 (21,62)	883 (21,51)	833 (17,96)
м. Тернопіль	185 (37,53)	146 (29,49)	162 (37,5)	156 (40,1)	144 (41,86)	112 (32,56)	98 (33,45)	114 (42,86)	118 (37,70)

Відсоток амбулаторно пролікованих хворих зменшується в динаміці з 71,46% у 2003р. до 61,88% у 2011р., як в цілому по області, так і зокрема в районах, м. Тернополі (табл.3).

Кількість дітей оздоровлених в санаторно-курортних установах впродовж 2003-2011рр. в області та м. Тернополі зменшилася втричі, в

Заліщицькому районі - в 4 рази, в Чортківському – вдвічі (табл. 4). В регіоні

спеціалістами лікувально-профілактичних закладів профілактично оглядається все дитяче населення, яке потерпіло від аварії на ЧАЕС. Щороку частка дітей, визнаних здоровими серед потерпілих від аварії, коливається в межах 11-19% з тенденцією до збільшення в цілому по області, в Чортківському районі та місті Тернополі (табл. 5).

Таблиця 3. Динаміка кількості дитячого населення, потерпілого від аварії, пролікованих в амбулаторних умовах.

Показник	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Всього в області	5349 (71,46)	4840 (72,57)	4865 (70,5)	4904 (68,6)	4766 (71,09)	4148 (65,23)	4417 (70,30)	4697 (75,47)	4419 (61,88)
Заліщицький р-н	1386 (100)	1507 (100)	1574 (100)	1452 (100)	1386 (100)	1379 (99,85)	1376 (99,78)	1378 (99,78)	1386 (80,58)
Чортківський р-н	2858 (59,05)	2153 (56,50)	2172 (53,9)	2423 (54,1)	2492 (58,26)	1953 (48,16)	2375 (57,83)	2644 (64,41)	2427 (52,33)
м. Тернопіль	421 (100)	495 (100)	432 (100)	389 (100)	344 (80,19)	344 (100)	293 (100)	266 (100)	259 (82,75)

Таблиця 4. Динаміка оздоровлено дітей, потерпілих від аварії, у санаторно-курортних установах.

Показник	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Всього по області	2106 (28,14)	2142 (32,12)	1919 (27,9)	2077 (29,06)	1767 (21,85)	1781 (22,98)	1215 (16,06)	903 (12,25)	793 (10,98)
Заліщицький р-н	641 (46,25)	515 (34,17)	433 (27,5)	431 (29,68)	318 (18,79)	199 (11,80)	200 (11,88)	212 (12,52)	204 (11,86)
Чортківський р-н	1089 (22,5)	1254 (32,91)	1064 (26,7)	1276 (28,49)	1093 (21,93)	1330 (27,66)	844 (17,47)	578 (12,15)	497 (10,72)
м. Тернопіль	181 (43)	197 (39,80)	178 (41,2)	165 (42,42)	150 (34,97)	91 (22,52)	58 (17,16)	40 (12,94)	42 (13,42)

Таблиця 5. Динаміка кількості дітей, визнаних здоровими, серед потерпілих від аварії.

Показник	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Всього в області	1456 (16,21)	1428 (17,5)	1269 (15,5)	1259 (14,98)	1332 (16,47)	1389 (17,92)	1277 (16,88)	1149 (15,7)	1391 (19,26)
Заліщицький р-н	325 (18,99)	304 (16,78)	224 (12,5)	276 (15,97)	254 (15,01)	305 (18,09)	304 (18,06)	312 (18,43)	297 (17,27)
Чортківський р-н	751 (13,34)	666 (14,78)	609 (13,1)	609 (11,97)	708 (14,20)	754 (15,68)	719 (14,88)	653 (13,72)	887 (19,12)
м. Тернопіль	54 (11,37)	92 (15,67)	93 (17,7)	93 (19,29)	85 (19,81)	60 (14,85)	45 (13,31)	43 (13,92)	54 (17,25)

Порівняльний аналіз загальної захворюваності в області серед чорнобильських дітей та їх однолітків засвідчив збільшення цього показника в 1,8-2,5 рази у групі дітей, постраждалих внаслідок аварії, при чому з тенденцією до щорічного зростання. Показники захворюваності дітей, які потерпіли від аварії на ЧАЕС є значно вищими, ніж показники захворюваності дитячого населення області в цілому (табл. 6). В структурі захворюваності дітей, за абсолютними показниками, перше місце посідають хвороби органів дихання, друге – хвороби кістково-м'язової системи, третє – хвороби органів травлення.

Хвороби органів дихання в структурі захворюваності займають провідне місце з тенденцією до зростання (табл. 7). Хвороби кістково-м'язової системи та органів травлення

в структурі захворюваності почергово займають II-III місце (табл. 8, 9). Високі показники захворюваності хворобами органів травлення зареєстровано в м. Тернополі.

В структурі захворюваності значне місце посідають хвороби ендокринної системи, які з року в рік зростають; водночас, високі показники зареєстровано в місті Тернополі (табл. 10). Серед захворювань ендокринної системи особливо часто реєструють випадки патології щитоподібної залози – тиреоїдит, гіпотиреоз, вузловий зоб, гіперплазія та рак щитоподібної залози.

Таблиця 6. Показники загальної захворюваності чорнобильських дітей в області (на 1000 дитячого населення).

Показник	2003		2005		2007		2009		2011	
	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
Всього	1773,5	965,6	2082,97	1232,89	2666,79	1594,46	2710,51	1670,46	2855,857	1853,919
Заліщицький р-н	2482,8	1635,9	2265,85	1513,9	2404,26	1461,58	2096,85	1289,36	2101,163	1309,302
Чортківський р-н	1514,5	859,7	2093,79	1341,96	2710,93	1780,14	2921,96	1929,41	3089,047	2141,440
м. Тернопіль	3343,2	835,8	2592,38	788,57	4627,04	1682,98	3955,62	1452,66	3674,121	1543,131

Таблиця 7. Показники захворюваності дітей, які потерпіли від аварії на ЧАЕС хворобами органів дихання за 2003-2011 рр.

Показник	2003		2005		2007		2009		2011	
	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
Всього	665,8	584,7	1045,9	914,8	1111,77	989,24	1171,58	1039,66	1241,761	1117,281
Заліщицький р-н	988,9	905,3	1020,4	884,6	1157,80	1002,36	1073,08	920,38	1072,674	894,767
Чортківський р-н	615,5	557,4	1281,0	1146,3	1169,71	1066,39	1293,31	1177,19	1372,790	1277,490
м. Тернопіль	627,4	454,7	425,9	350,9	1331,00	1205,13	997,04	899,41	1006,390	904,153

Таблиця 8. Показники захворюваності дітей, які потерпіли від аварії на ЧАЕС хворобами органів травлення за 2003-2011 рр.

Показник	2003		2005		2007		2009		2011	
	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
Всього	222,8	48,2	135,87	28,22	316,27	61,69	271,78	60,67	262,531	72,556
Заліщицький р-н	167,1	79,5	181,31	25,03	135,34	63,24	127,75	64,76	162,209	105,233
Чортківський р-н	203,3	35,3	98,32	27,38	318,76	61,38	269,30	57,54	249,030	55,843
м. Тернопіль	724,2	92,6	260,95	45,71	1041,96	67,60	810,65	88,76	750,800	92,652

Таблиця 9. Показники захворюваності дітей, які потерпіли від аварії на ЧАЕС хворобами кістково-м'язової системи.

Показник	2005		2007		2009		2011	
	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
Всього в області	175,71	43,5	252,84	71,71	233,84	89,89	291,886	134,450
Заліщицький р-н	178,53	27,25	221,04	34,87	154,49	22,58	140,698	21,512
Чортківський р-н	145,32	51,31	204,21	85,26	213,62	115,29	318,456	180,466
м. Тернопіль	409,52	40	925,41	114,22	748,52	162,72	638,978	178,914

Таблиця 10. Показники захворюваності дітей, які потерпіли від аварії на ЧАЕС хворобами ендокринної системи за 2003-2011 рр.

Показник	2003		2005		2007		2009		2011	
	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
Всього	143,6	23,3	135,87	28,22	167,04	30,91	166,29	27,49	164,082	35,170
Заліщицький р-н	239,6	46,7	181,31	25,03	187,94	7,09	140,23	15,45	134,884	20,349
Чортківський р-н	91,3	13,7	98,32	27,38	134,20	37,51	151,31	26,91	153,513	34,713
м. Тернопіль	381,0	40	260,95	45,71	333,33	51,28	331,36	47,34	258,786	47,923

Аналіз показників захворюваності дітей, які потерпіли від аварії на ЧАЕС свідчить про погіршення здоров'я постраждалого населення, а тому ця проблема тісно пов'язана з питаннями інвалідності та державного соціального захисту.

В Тернопільському регіоні впродовж останніх років кількість дітей, в котрих захворюваність та інвалідність пов'язані з чорнобильською аварією зменшилася втричі, оскільки на сьогодні минуло вже понад чверть віку після катастрофи, і діти й підлітки перейшли вже до категорії дорослих. В структурі інвалідності переважають вроджені

вади розвитку, новоутворення, онкогематологічні захворювання (табл. 11).

Водночас, аналіз показників дитячої інвалідності в області показує неухильне зростання числа інвалідів з паралельним зменшенням чисельності дитячого населення – на 60848 осіб за останні десять років, що підтверджує факт зростання темпів дитячої інвалідності в регіоні (табл.12). Збільшення показника загальної дитячої інвалідності також відбувається за рахунок росту хвороб ендокринної системи, зокрема вперше виявленого цукрового діабету, захворювань щитоподібної залози, значного росту множинних вроджених вад розвитку.

Таблиця 11. Структура інвалідності дітей, яка пов'язана з аварією на ЧАЕС.

Показник	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Вроджені вади розвитку	23	23	19	17	17	15	10	6
Онкологія, онкогематологія /онкологія щитоподібної залози	5/5	5/3	6/4	4/3	6/4	5/3	4/2	3/2
Хвороби органів дихання	2	3	3	3	3	2	1	1

Таблиця 12. Показники дитячої інвалідності в Тернопільській області (2003-2011 рр).

Показник	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Абсолютне число дітей-інвалідів	3097	3161	4071	4400	4550	4688	4656	4572	4578
Показники дитячої інвалідності на 10 тис. дит. населення	134,1	136,2	168,0	187,0	198,5	209,6	212,4	212,5	216,8
Показник первинної інвалідності на 10 тис. дит. населення	17,4	20,4	30,4	27,7	28,0	26,5	22,4	23,4	24,1

Висновки.

Аналіз загальної чисельності дитячого населення в Тернопільській області та дітей, які мають статус постраждалих внаслідок чорнобильської катастрофи, їх оздоровлення, оцінка показників загальної захворюваності та інвалідності серед цієї категорії дітей, підтверджують зменшення кількості дітей, потерпілих від наслідків аварії на фоні суттєвого зменшення дитячого населення (на 60848 осіб) в регіоні. Водночас, насторожують отримані дані про щорічне зростання рівня загальної захворюваності чорнобильських дітей більше як 2 рази порівняно з показниками

загальної захворюваності в області. Надзвичайно важливими є дані про захворюваність дітей на новоутворення. Перші свідчення та звіти про підвищену захворюваність на рак щитовидної залози серед дітей були надруковані Міжнародним Чорнобильським Проектом, координуваним МАГАТЕ за участю інших агенцій ООН, включаючи Міжнародну організацію з питань продовольства та сільського господарства (FAO) і Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Звіт Наукового комітету з питань впливу наслідків атомної радіації при ООН, який був опублікований в 2000 році, підтвердив

1800 випадків захворювання на рак щитовидної залози серед дітей, що проживали на постраждалих територіях до кінця 1998 року. Протягом останніх п'яти років спостерігається ріст поширеності новоутворень на 18%, а захворюваності на 32%. З метою забезпечення реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я дітей щодо надання високоякісної медико-соціальної допомоги дітям із злоякісними новоутвореннями, зниження рівня інвалідності та смертності дітей з онкологічними захворюваннями, збільшення кількості дітей, що одужують, в області функціонували державна програма «Дитяча онкологія» на 2006-2010р. та регіональна програма «Онкологія» на 2007-2011рр.

Щороку зростає ендокринна патологія серед дітей, які потерпіли від наслідків аварії. Рівень захворюваності за цим класом хвороб формується переважно за рахунок патології щитоподібної залози, цукрового діабету та порушення обміну речовин. Погіршення здоров'я постраждалого дитячого населення тісно пов'язане із встановленням їм інвалідності. Наведені дані переконливо свідчать про необхідність проведення довготривалого скринінгового обстеження людей, які на момент аварії були у дитячому та підлітковому віці, проживали на територіях з підвищеним рівнем радіації, а також дітей вже нового покоління, які народилися від батьків – учасників ліквідації наслідків аварії.

З цією метою на сьогодні в області створена система медичного нагляду за дітьми, постраждалих внаслідок аварії, яка включає щорічну диспансеризацію – стаціонарне, амбулаторне лікування, реабілітаційні заходи у санаторно-курортних умовах, реабілітаційних центрах області та за її межами. У спеціалізованих відділеннях КУТОР «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня» отримують стаціонарне лікування діти, які мають статус постраждалих внаслідок чорнобильської катастрофи (2012р. – 203 дитини, 2011р. – 284). На базі поліклінічного відділення КУТОР «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня» створено кабінет диспансеризації цієї категорії дітей, де здійснюються консультації гематолога та інших спеціалістів за необхідністю (імунолога,

пульмонолога, гастроентеролога, ортопеда, ендокринолога, невролога, ЛОР-лікаря, хірурга, окуліста, стоматолога, алерголога тощо). Водночас, в умовах поліклінічного відділення можливі наступні лабораторно-функціональні дослідження: загальні аналізи крові та сечі, біохімічний аналіз крові та сечі, УЗД внутрішніх органів, серця та щитовидної залози, нейросонографії з доплерографією, проведення алергопроб. Кваліфікована медична допомога надається спеціалістами КУТОР «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня» під час планових консультативних виїздів у райони області, де проводились огляди дітей, які постраждали від аварії на ЧАЕС.

Організація оздоровлення дітей та максимальне охоплення їх санаторно-курортним лікуванням в області здійснюється управлінням соціального захисту, закладами охорони здоров'я та освіти. Основними реабілітаційними базами для оздоровлення дітей є місцеві санаторії - «Збруч» Гусятинського району, «Медобори» - Тербовлянського, «Веселка» - Тернопільського району, санаторій «Барвінок» на Зборівщині – один з кращих в Україні з офтальмологічного профілю, а також санаторії інших областей – Житомирської, Рівненської, Київської, Дніпропетровської, Вінницької, Сумської, Волинської.

Показником налагодженої системи диспансеризації, результатом її успішної роботи є зростання частки дітей, визнаних здоровими (в межах 11-19%) серед дітей, що потерпіли від аварії.

Перспективи подальших досліджень.

Антропогенне забруднення природного середовища викликає в організмі тяжкі патологічні явища, глибокі генетичні зміни, спричинюючи різке збільшення захворюваності, інвалідності, вродженої патології. Медичні наслідки Чорнобильської катастрофи потребують посиленої уваги щодо мінімізації цих порушень та надання необхідної медичної допомоги на всіх її рівнях. Вивчення генетико-демографічних процесів у різних регіонах України дозволить обґрунтувати відповідні профілактичні заходи.

Список опрацьованої літератури:

1. Стан фізичного здоров'я дітей шкільного віку та шляхи його підвищення / В.П. Неділько, Т.М. Камінська, С.А. Руденко [та ін.] // Перинатология и педиатрия. – 2009. – № 2 (38). – С. 72–74.
2. Сучасні особливості стану здоров'я дітей молодшого та середнього шкільного віку м. Києва / О.В. Тяжка, Л.М. Казакова, О.А. Строй [та ін.] // Здоровье ребенка. – 2011. – № 4 (31) [інтернет-видання для медичних та фармацевтичних працівників] – Режим доступу до інф.: www.mif-ua.com/archive/issue-17741.
3. Закон України № 796-ХІІ «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 (редакція станом на 01.01.2013) Електронний ресурс. – Режим доступу до інф.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/796-12>.
4. Медведовська Н.В. Сучасний стан здоров'я підлітків України /
- Н.В. Медведовська // Современная педиатрия. – 2010. – № 6 (34). – С. 14–16.
5. Концепція створення етапної реабілітації дітей з онкологічними захворюваннями / Р.О. Мойсеєнко, К.Д. Бабов, В.О. Поберська [та ін.] // Современная педиатрия. – 2009. – № 6 (28). – С. 25–28.
6. Антипкін Ю.Г. Вплив факторів навколишнього середовища на стан здоров'я дітей раннього віку / Ю.Г. Антипкін, Ю.Г. Резниченко, М.О. Ярцева // Перинатология и педиатрия. – 2012. – № 1 (49). – С. 48–51.
7. Баранов А.А. Смертность детского населения России // А.А. Баранов, В.Ю. Альбицкий. – М.: Литтерра, 2007. – 328 с.
8. Гойда Н.Г. Аналіз стану здоров'я дітей та жінок в Україні / Н.Г. Гойда // Мистецтво лікування. – 2005. – № 10 (26). – С. 14–15.

THE HEALTH STATUS OF CHILDREN FROM TERNOPIL REGION WHO WERE AFFECTED BY THE CHERNOBYL DISASTER

Korytskyy G. I.

*Ternopil Regional Clinical Hospital
2, Saharova St., 46023, Ternopil, Ukraine*

The aim of the study was to assess the dynamics of basic health indicators, such as total morbidity, its structure, disability of children population. This population was affected by the Chernobyl disaster. The rehabilitation work for this category of the patients in Ternopil region within 2003-2011 years was analyzed. The research results pointed on deterioration in children's health. Moreover, the number of Chernobyl affected children has reduced against significant reduction of children population in the region. The children population has decreased by 60848 people over the last five years. However, the annual growth of Chernobyl children's morbidity has increased more than 2 times in comparison with the total morbidity. Certain medical supervision had been applied in the region and it showed efficiency and effectiveness for this group of children. Such methods of medical supervision as the hospital and ambulatory treatment and rehabilitation in the sanatorium conditions were used.

Keywords: total morbidity, the structure of morbidity, disability, children affected by the Chernobyl accident.

СОСТОЯНИЕ ЗДОРОВЬЯ ДЕТЕЙ ТЕРНОПОЛЬСКОГО РЕГИОНА, КОТОРЫЕ ПОСТРАДАЛИ ВСЛЕДСТВИЕ ЧЕРНОБЫЛЬСКОЙ КАТАСТРОФЫ

Корицкий Г. И.

*Тернопольская областная детская клиническая больница
ул. Сахарова, 2, 46023, Тернополь, Украина*

Целью исследования было провести оценку динамики основных показателей здоровья - общая заболеваемость, ее структура, инвалидность детского населения, которое пострадало вследствие черновобильской катастрофы, возможности оздоровления этой категории пациентов в Тернопольском регионе за период 2003-2011 года. Результаты исследования указывают на ухудшение состояния здоровья детского населения, в частности, сокращение количества черновобильских детей в области на фоне заметного уменьшения общего детского населения – 60848 человек на протяжении последних пяти лет со значительным ежегодным увеличением уровня заболеваемости черновобильских детей больше чем в 2 раза по сравнению с показателями общей заболеваемости. Представлена действенность и эффективность созданной в области системы медицинского надзора за этой категорией детей, а именно: стационарное, амбулаторное лечение и реабилитационные мероприятия в санаторно-курортных условиях.

Ключевые слова: общая заболеваемость, структура заболеваемости, инвалидность, дети, пострадавшие вследствие черновобильской катастрофы.